

ნინო ქიმერიძე – ასოცირებული პროფესორი, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, დასავლეთევროპული ენებისა და ლიტერატურის ინსტიტუტი

Nino Kimeridze – Associate Professor, Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, Institute of Western European Languages and Literature

მულტიმედიაური ტექსტები, როგორც დისკურსის ანალიზის ობიექტი

შესავალი

თანამედროვე საზოგადოების ტექნოლოგიურმა სიახლეებმა კომუნიკაცია ფართოპროფილური გახადა. აქედან გამომდინარე, კომუნიკაციის კვლევებში ახალი მიმართულება მკვიდრდება, კერძოდ, „მულტიმედიაური კომუნიკაცია“. თემის აქტუალობას განაპირობებს, უწინარეს ყოვლისა, თანამედროვე მედიების მრავალფეროვნება და მათი სწრაფი დამკვიდრება ყოველდღიურ კომუნიკაციაში. ერნესტ ვ.ბ. ჰესს-ლუტიხი მულტიმედიათა კომუნიკაციის კვლევას დღეს უკვე მნიშვნელოვნად მიიხნევს, რომლის ფუნდამენტური შესწავლა ჯერ არ არის განხორციელებული. ავტორი კომუნიკაციის ამ სფეროს სემიოტიკის ველში ათავსებს და ხაზს უსვამს იმ გარემოებას, რომ მულტიმედიაური კომუნიკაციის სემიოტიკას კვლევის დიდი ხნის ტრადიციები არა აქვს, ვინაიდან ის მულტიმედია ცვლილებას და განახლებას განიცდის ტექნიკური პროგრესის საფუძველზე (Hess-Lüttich 1992: 431).

მედიების განვითარების სხვადასხვა საფეხურს განარჩევენ მედიათა ისტორიაში, რომლის საფუძველზე დროთა განმავლობაში ვითარდებოდა ტექსტის სახეობებიც. თუ თავდაპირველად მედიების განვითარებამ გამოიწვია ზეპირი და წერილობითი ტექსტის ჩამოყალიბების ფაზები, დღეს უკვე ვმსჯელობთ ტექსტის სუბსტრატის მულტიმედიაურ ფორმატზე და, შესაბამისად, ამ ტიპის ენობრივ წარმონაქმნთა გაგება-გააზრების საკითხი მულტიმედიათა ანალიზის მრავალგანზომილებიან მეთოდოლოგიის შეჯერებას მოითხოვს. თუ პირველი ფაზის მედიები უწინარესად ადამიანს უკავშირდება, მედიების განვითარების მეორე და მესამე ფაზაში ბეჭდური და ელექტრომედიები ტექნოლოგიის საფუძველზე ახდენენ ტექსტის სუბსტრატის ვარირებას (Faulstich 1994: 16). პირველი ორი ფაზისაგან განსხვავებით, მესამე ფაზაში არა ინფორმაციის კოდირებაა ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი და ხელშემწყობი პირობა ტექსტის წარმოქმნისათვის, არამედ, ახალი მედიების შემთხვევაში, ტექსტის ჩამოყალიბების არსებით ხაზად დამატებით დიგიტალურობის პრინციპი განიხილება.

ტექსტის გრაფიკული სუბსტრატის მრავალფეროვნება, რომელსაც ევროპულ ლიტერატურაში მრავალსაუკუნოვანი ტრადიცია აქვს, თავისთავად გულისხმობს სხვადასხვა ტიპის მედიათა კვეთას ტექსტურაში, რაც კვლევის პროცესში ტექსტის დისციპლინათაშორის რაკურსში ანალიზს მოითხოვს. ფაქტობრივად, ტექსტი უკვე აღარ არის მხოლოდ ვერბალურ ნიშანთა ერთობლიობა, არამედ მისი ტექსტურა შესაძლოა გაფართოვდეს არავერბალური ნიშნებით, რომელთა კოდები ისევე ჩართულია ტექსტის

„ქსოვილში“, როგორც სხვა დანარჩენი არავერბალური. თანამედროვე ტექსტურის მულტიმედიაურობიდან გამომდინარე ასკენის მკვლევარი ეკეპარდ ფელდერი (Felder 2015: 88), რომ ჩვენი ინდივიდუალური ცოდნა მეტწილად ეფუძნება ენობრივი და სურათ-ხატოვანი ნიშნების აღქმას, რომელთა გააზრება დისკურსის კონტექსტში ხდება. თუმცა ცოდნის მატერიალიზების ძირითად მედიუმად მაინც ბუნებრივი ენა რჩება. მაგრამ ვერბალურისა და ვიზუალურის კომბინაციის შემთხვევაში, ფოკუსის გადაწევა დისკურსის შინაარსიდან ნაწილობრივ მის გამოვლენაზე ხდება, რაც ერთგვარად თავმოყრილია ენობრივ ნიშნებსა და სურათ-ხატებში, როგორც ვიზუალურ მარკერებში.

ტექსტის გრაფიკული სუბსტრატი ტექსტურის ფორმირების სხვადასხვა ეტაპზე, ისტორიულად ანბანური გრაფემების გარდა, არაერთ ნიშანთა სისტემას იყენებდა პროდუცირების პროცესში და დღეს უკვე მედიატექნოლოგიების ფართო სპექტრი საშუალებას იძლევა კიდევ უფრო შეივსოს გრაფიკული სუბსტრატი, გაჩნდეს ახალი ტექსტური კოდები, ცალკეული მარკერებით, რამაც შესაძლოა გამოიწვიოს ვერბალური ტექსტურის შემცირება და ტექსტის სუბსტრატის ვიზუალიზება.

თანამედროვე ლიტერატურული თუ არალიტერატურული ტექსტების ტექსტურა ღიაა ყველა ტიპის გრაფიკული ნიშნის, სიმბოლოსა თუ სურათისათვის, რაც გამოწვეულია იმით, რომ ტექსტი თავისთავად იზოლირებული ვერ იქნება, რადგან ის კონკრეტულ, კულტურით განპირობებულ, სივრცეში და სიტუაციაში იქმნება. აქედან გამომდინარე, ფილოლოგიურ კვლევებში ტექსტის ცნება ცდება ფილოლოგიის საზღვრებს და გადაინაცვლებს უფრო ფართო არეალში, კერძოდ კი, ის კულტურის კვლევების ობიექტად იქცევა, ფართოვდება მისი გაგება და, შესაბამისად, ტექსტის განმარტებისას რ. პოზნერი ხაზგასმით ასახელებს რამდენიმე პირობას, რაც ტექსტის გაფართოებული ცნებისთვის ტიპობრივია, კერძოდ, ტექსტი უნდა იყოს არტეფაქტი ანუ გააზრებული და გამიზნული ქმედების შედეგი, ინსტრუმენტი კონკრეტული კულტურისათვის და შესაბამისი კულტურით კოდირებული ენობრივი წარმონაქმნი (Posner 1996: 46).

გასული საუკუნის 60-იან წლებში მკვიდრდება მოსაზრება, რომ ტექსტები კონკრეტული ქმედების კონტექსტიდან და ურთიერთმიმართებიდან გამომდინარე, ქმნიან „კორპუსს“. კორპუსი, რომელიც განსხვავებული კოდებით შექმნილი ტექსტების ერთიანობაა, თავის მხრივ ემყარება საერთო საზრისის მოდალობას, ქმნის დისკურსს.

მულტიმედიაური ტექსტების შემთხვევაში ნიშნებისა და კოდების კიდევ უფრო ფართო სპექტრთან გვაქვს საქმე, რომელიც საზრისის საერთო მოდალობის გარეშე ტექსტურას ვერ შექმნის, კერძოდ, მსგავსი ტიპის ტექსტური სუბსტრატის შემთხვევაში, ნიშანი, სიმბოლო სურათი ცდილობს განავრცოს არა მხოლოდ ვერბალური დისკურსი, არამედ მათი მეშვეობით იქმნება ვიზუალური დისკურსი საკუთრივ, რომლის ანალიზი განსხვავებულ მეთოდოლოგიას ემყარება. მულტიმედიაური ტექსტების შესწავლამ აჩვენა, რომ, თანამედროვე ტექსტურის კვლევების საფუძველზე, განზოგადებულად დისკურსის ლინგვისტიკა შესაძლოა ახლა უკვე წარმოვიდგინოთ, როგორც ერთგვარი დისკურსის სემიოტიკა.

ნაშრომში შევეცდებით ცალკეული მულტიმედია ტექსტურის ანალიზის მეშვეობით წარმოვანიოთ ტექსტის გრაფიკული სუბსტრატის მნიშვნელობა ერთიანი დისკურსის ფარგლებში, ვერბალური და ვიზუალური დისკურსის ანალიზის მეთოდოლოგიის შეჯერების საფუძველზე. იმთავითვე გათვალისწინებული უნდა იყოს საანალიზო ტექსტების თავისებურება, ვინაიდან, ერთი მხრივ, შერჩეული კორპუსისათვის იკვეთება დისკურსის საერთო ჩარჩოები, ხოლო, მეორე მხრივ, ცალკეული ტექსტურა ქმნის მიკროდისკურსულ სივრცეს განსხვავებულ სემიოტიკურ ნიშანთა ერთობლიობით. საანალიზოდ შერჩეულ ტექსტებში მეტადრე ფოკუსირებულია გრაფიკული სუბსტრატი, რომელიც დისკურსის ანალიზის პროცესში უშუალოდ ტექსტურის შემადგენელია; შესაბამისად, **იკვეთება საკითხი**, არის თუ არა ტექსტის სუბსტრატში რომელიმე მათგანი (ვერბალური ან ვიზუალური) დომინანტური და, რომელიმე მათგანის პრიორიტეტულობის შემთხვევაში, რამდენად დიდია ტექსტურის დომინანტური სუბსტრატის გავლენა მის არადომინანტურ ნაწილზე.

საანალიზო მასალისა და მეთოდისათვის

როცა ლინგვისტიკაში დისკურსის კვლევაზე მსჯელობენ, მ.რ.აიზიგლი და ა.ციმი განმარტავენ, რომ დისკურსის ელემენტარულ შემადგენელ ნაწილებად ლინგვისტიკაში შესაძლებელია მოგვევლინოს წინადადებები, გამონათქვამები, საკომუნიკაციო აქტები, ენობრივი ქმედების ნიმუშები, პროპოზიციები, შესაბამისად, საინფორმაციო ერთეულები, ტექსტები და სურათები, რომელთა ურთიერთმიმართება შესაძლებელია მრავალფეროვანი იყოს, კერძოდ, ისინი შეიძლება წარმოჩინდნენ ერთი დისკურსის ფარგლებში, როგორც სეკვენციები, თემატური გაშლენი, ინტერტექსტური მიმართებები ანდა როგორც პრაგმატულ ფუნქციათა მიმართებები (Reisigl/Ziem 2014: 71). როგორც განმარტებიდან ჩანს, ავტორებს დისკურსის გააზრების ფართო სპექტრი აქვთ, სადაც არა მხოლოდ ვერბალური, არამედ არავერბალური სუბსტრატი ერთიანობაში დისკურსის ბადას ქმნის და სოციალურ კონტექსტში ფართო გაგებით განიხილება. თავის მხრივ, კონტექსტი საფუძვლად უდევს კრიტიკული დისკურსის ანალიზს, რომელიც, როგორც წესი, არის მრავალგანზომილებიანი, ის დისკურსს ხედავს, როგორც სოციალურ მოვლენას, რომელსაც, გარკვეულწილად, პოლიტიკური, სოციალური და კულტურული სიტუაცია წარმართავს (იქვე, 74). მიუხედავად დისკურსის ასეთი ფართო საზრისისა, დისკურსს, როგორც ვირტუალური ტექსტების კორპუსს, რომელიც სემანტიკურად, ფუნქციურად და ინტერტექსტურად ერთმანეთთან დაკავშირებული ტექსტების ერთობაა, ლინგვისტიკის შემადგენელ ნაწილად ჯერ კიდევ 90-იანებში განიხილავენ დ.ბუსე და ვ.ტიობერტი (Busse/Teubert 1994: 14). წინამდებარე მსჯელობიდან გამომდინარე ჩანს, რომ, ფართო გაგებით, დისკურსის ანალიზის ფარგლებში შესაძლოა მოექცეს ისეთი ტექსტები, სადაც მარკირებული არაენობრივი ნიშნებიდან დაწყებული, სურათის ჩათვლით, სხვადასხვა არავერბალური მარკერებიც გვხვდება. შესაბამისად, ბუნებრივია, დგება განსხვავებული სემიოტიკური სისტემების ანალიზის საკითხი დისკურსის ფარგლებში და მათ შორის პუანტირებული გრაფიკული ნიშნებისა და სურათების, კომიქსის ფიგურებისა და ანიმაციური კადრების ჩართულობის

საკითხი. გამომდინარე იქიდან, რომ დისკურსის ანალიზი ითვალისწინებს ენობრივი მასალის ანალიზის ხარისხობრივ მეთოდს, დგება საკითხი, რამდენად დაექვემდებარება არავერბალური მასალის ანალიზი განსხვავებული მედიების ფარგლებში ანალიზის წინამდებარე მეთოდოლოგიას. ზემოაღნიშნული წინაპირობის ფარგლებში გერმანულენოვანი დისკურსის მკვლევრები შ.მაიერი და ქ.პენტცოლდი, რომლებიც საკომუნიკაციო და მედიამცოდნეობის ფარგლებში იხილავენ დისკურსის გაგების საკითხებს, მიიჩნევენ, რომ დისკურსის ანალიზის პროცესში მნიშვნელოვან როლს თამაშობს კულტურის კვლევები მისთვის ნიშანდობლივი სემიოტიკური კოდირებისა და დეკოდირების სისტემით. მედიური ტექსტები კი წარმოადგენენ კონკრეტული დისკურსის საზრისის მქონე სეგმენტებს, რომლებიც თემატურად და ინსტიტუციურად კონკრეტული დისკურსის ფარგლებში ექცევიან, სადაც, შესაბამისად, ხდება მათი პროდუცირებაცა და რეციპირებაც. მედიატექსტებში ცხადდება ინსტიტუციურ-მედიური პროდუცირების რეჟიმის დისკურსით განპირობებული საზღვრები, ისევე როგორც ტექნიკურ-მედიური დისპოზიცია. ისინი იძლევიან დომინანტურ კოდებს. კოდები კი კარნახობენ კითხვის ჰეგემონურ ტიპს, რომელიც დამკვიდრებულია ავტორიტეტთა მიერ და შესაძლოა დაეფუძნოს მედიათა ანალიზის პრინციპს (Meier/Pentzold 2014: 123). ასეთ შემთხვევაში, ერთი მხრივ, სახეზეა მედიათა სემიოტიკური და შემდგომ უკვე დისკურსის ანალიზის კომბინაცია.

წინამდებარე ნაშრომის ფარგლებში გაანალიზდა სოციოკულტურული დისკურსით მარკირებული არაერთი ნიმუში (ბ.ბრეხტი, ფრ.ფიუმანი, თ.ვანინობსტი, ა. მორჩილაძე). წინამდებარე ტექსტები, როგორც დისკურსის შემადგენელი სეგმენტები, შესწავლილი იქნება ლინგვისტურ ჭრილში. ეკ. ფელდერი დისკურსში მანიფესტირებული ენობრივი მასალის ანალიზის შემთხვევაში ხუთსაფეხურიან ლინგვისტური აღწერის მოდელს იძლევა, კერძოდ: „ლექსემის დონე (1), სინტაგმათა დონე (2), წინადადების დონეზე გამოსატვის საშუალებათა დონე (3), ტექსტის დონე (4) და ტექსტისა და სურათის მიმართებათა დონე (5)“ (Felder 2012: 118). მეოთხე საფეხურზე, სადაც ტექსტის დონეზეა მსჯელობა, გასათვალისწინებელია ალ.ციმისა და მ.რაიზიგლის (Reisigl/Ziem 2014: 71) განმარტება, სადაც მკვლევრები განმარტავენ, რომ ტექსტი, ტრადიციულად, ტექსტის ლინგვისტიკაში წარმოდგენილია როგორც მეტ-ნაკლებად დახურული ენობრივი ერთეული და წინამდებარე თეზისის გასამყარებლად მოიხმობს კ.ბრინკერის ნაშრომს „ლინგვისტური ტექსტის ანალიზი“ (იხ. Brinker 2014). რაც შეეხება დისკურსის ლინგვისტიკას, მკვლევრები ეყრდნობიან ი.ვარნკეს (იხ. Warnke 2000) თეზისს, რომლის მიხედვით ტექსტები მუდმივად იმყოფებიან სხვა ტექსტებთან მიმართებაში, ამდენად, ისინი შესაძლოა არა ერთი დისკურსის, არამედ რამდენიმეს ნაწილიც კი იყვნენ. ამრიგად, ტექსტები ინტერაქციის საშუალებაა და კონკრეტულ საზოგადოებრივ ურთიერთმიმართებაში ავლენენ თავს.

ეკ.ფელდერის ხუთსაფეხურიან საანალიზო სქემაში, ბოლო საფეხურზე განიხილება ტექსტისა და სურათის ურთიერთმიმართება. ი.ვარნკეს თეზისის თანახმად, სურათი, ანიმაცია, ნიშანი ისევე შეგვიძლია ცალკე „ტექსტად“ განვიხილოთ, როგორც ნებისმიერი სხვა ვერბალური ენობრივი წარმონაქმნი, რომელიც აგრეთვე დისკურსის შემადგენელი სეგმენტია და ეს უკანასკნელი აგრეთვე შესაძლებელია აღმოჩნდეს რამდენიმე დისკურსში

ჩადგმული სეგმენტი. ვერბალური ტექსტურისაგან განსხვავებით, ვიზუალური ტექსტურა, ჩვენს შემთხვევაში კი ტექსტის სუბსტრატში დაფიქსირდა გრაფემები, ერთი მხრივ, ხოლო, მეორე მხრივ, ნახატები და ვიზუალური მრავალდონიანი ანიმაცია, დაექვემდებარება ანალიზის განსხვავებულ მეთოდს. ასევე ორდონიანია საკუთრივ ვიზუალური ტექსტურა შერჩეულ ტექსტებში, - ერთი მხრივ, ფიქსირდება სტატიკური ვიზუალური მასალა, ხოლო, მეორე მხრივ, დინამიკური. ტექსტური სუბსტრატის გარეშე სურათები, ხატები და გრაფიკული ნიშნები თავად იძლევიან ინფორმაციას, თუმცა ისინი, როგორც დისკურსის შემადგენლები ვერბალურ ტექსტურასთან კავშირში, ერთიან საზრისს ქმნიან.

სილკე ბეტშერი გვთავაზობს ვიზუალური დისკურსის ანალიზს (VDA), ეყრდნობა რა მარიონ მიულერის თეზისს, რომლის მიხედვით „ტექსტის ლოგიკა არგუმენტაციულია, ხოლო სურათის ლოგიკა ასოციაციური“ (Müller 2003: 91, ციტირებული Betscher 2013: 286 მიხედვით). მკვლევარი იმთავითვე ხაზგასმით აღნიშნავს, რომ მეთოდურად შეუძლებელია გამოკვლეულ იქნეს ვიზუალური დისკურსის ფორმაციათა კონკრეტული ზემოქმედების კვლევა რეციპიენტზე, ამდენად, ვიზუალური დისკურსის ანალიზი ერთიან ფოკუსში აქცევს ზემოქმედებისა და მნიშვნელობის პოტენციალს, რომელთა შეჯერება ხდება სურათების ურთიერთშეთამაშების, შედარების საფუძველზე. ჩვენი საანალიზო მასალის საფუძველზე სურათები, გრაფიკა ერთიანობაში ხატავს სოციოკულტურის დისკურსის საერთო სურათს მინიმალურ ვერბალურ ტექსტურასთან შეწონილობით. სილკე ბეტშერი ამავე ნაშრომში, გარდა მეთოდოლოგიური მიდგომისა, მკითხველს სთავაზობს ანალიზის პროცესის ოპერაციონალურობის სტრატეგიებს, რომელიც რვა საფეხურს ითვალისწინებს, მათ შორისაა, მასალის მოძიება, დივიტალიზაცია, ამოსავალი სიტყვების განსაზღვრა, სურათების ვერბალური დატვირთვა/ვერბალიზება, დისკურსის ქვეთემების განსაზღვრა (დისკურსის ქსელი, დისკურსთაშორისი მიმართებები), დისკურსის წარმმართველ მიმართულებათა სურათების გამოპირობება, ვერბალური ველის მეშვეობით ცალკეული იკონოგრაფიული ანალიზი, ცალკეული სურათის პოზიციის განსაზღვრა ისტორიული სიღრმეული სტრუქტურების კონტექსტში, სურათის პოზიცია და მნიშვნელობა დისკურსის ძირითად მიმართულებაში, დისკურსის პარალელურ თემებში და სურათის ადგილი ოპოზიციურ დისკურსში (Betscher 2013: 289).

როგორც ვხედავთ, ვიზუალური მასალა თავადაც ქმნის სემიოტიკურ მოდალობას, ამ უკანასკნელში კი იგულისხმება არტეფაქტების ან ქმედებათა სემიოტიკური მოდალობის გააქტიურება, რომელიც კომპლექსურ მატერიალურ კონფიგურაციებს იყენებს და, თავისთავად, ტექსტის საზრისის ცალკეულ მოდალობაზე განეფინება. შესაძლებელია, რომ თითოეულმა მატერიალურმა არტეფაქტმა ან ქმედებამ ერთდროულად რამდენიმე სემიოტიკური მოდალობის მობილიზაცია მოახერხოს, რის შედეგადაც მასალა ყოველთვის მულტიფუნქციურია (იხ. Spitzmüller 2013: 92-95, ციტი.: Bateman 2013: 265 მიხედვით). აქედან გამომდინარე, დისკურსის ლინგვისტიკა უკვე მსჯელობს მულტიმოდალურ დისკურსზე იმ შემთხვევაში, თუ სახეზეა ერთი და იმავე ან სხვადასხვა საზრისის მოდალობაში ჩართული სხვადასხვა კოდები, რომლებიც დისკურსის გამოხატულების კონტექსტში

სტრუქტურულადაა ინტეგრირებული და ემყარება კონკრეტულ კონვენციებს (Schöps 2013: 324).

წინამდებარე მეთოდოლოგიური საფუძვლის მრავალფეროვნება საანალიზო მასალის კომპლექსურობამ განაპირობა. თუმცა ანალიზის ძირითადი ხაზი დაეყრდნობა დისკურსის ლინგვისტური ანალიზის მრავალდონიან მეთოდს (DIMEAN, იხ. Warnke, Spitzmüller 2008: 23-45), რომელსაც ცალკეულ საფეხურზე შევავსებთ ზემოსხენებული მეთოდოლოგიის ცალკეული დეტალებით, რათა ანალიზის შემდგომ მეტ-ნაკლებად სრულყოფილი შედეგები წარმოჩინდეს.

ამრიგად, სახეზე გვაქვს ვერბალური და არავერბალური ტექსტურის სახით ფორმირებული დისკურსი თემაზე - კულტურა/იდენტობა. ამ კონკრეტულ შემთხვევაში დისკურსი, რომლის განმარტებაში ცალსახად მხოლოდ თემატური ტექსტები ფიგურირებს, ერთგვარად მოდიფიცირებული სახით წარმოდგება, კერძოდ, საანალიზო მასალა მოიცავს არავერბალურ სუბსტრატს, რომელსაც პირობითად ვიზუალური ტექსტიც შეიძლება ვუწოდოთ, რომელიც საერთო თემატური ძაფით ვერბალურ ტექსტებთან ერთად დისკურსის ბადეს ქმნის. მათი ჩართვა დისკურსის ქსელში უპირობოდ მოითხოვს განმარტებას და მათი ცალკეული კოდების ინტერპრეტირებას დისკურსის სრულყოფილი გაგებისათვის.

დისკურსის ლინგვისტური ანალიზისათვის

საანალიზო მასალის აღწერა. ანალიზის შედეგები სანიმუშოდ წარმოვადგინეთ ერთი გერმანული და ერთი ქართული ტექსტის საფუძველზე.¹ ორივე ტექსტი ანბანზე გაწყობილი კონსტელაციაა, რომელთაგან ტ1 (გერმანული, შემდგომ ტ1) მხოლოდ ხატებისა და სიმბოლოებისაგან შედგება. რაც შეეხება ტ2 (ქართული, შემდგომ ტ2), ის აუდიო-ვიზუალური ტექსტია, რომელიც ასევე ანბანური ტექსტის კონსტელაციაა. ტ2 ასევე აქვს ინტერნეტვერსია.

ტ1: ანბანური კონსტელაცია ეკუთვნის გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკის კანცლერ ანგელა მერკელს, რომელიც პასუხობს ჟურნალი *ბილდის* კორესპონდენტის კითხვას: *რა არის გერმანული?* ჟურნალის სარედაქციო კომენტარი წინამდებარე ანბანურ კონსტელაციას გრაფიკს უწოდებს. ტექსტურა გაფერადებულია გერმანიის სახელმწიფო დროშის ფერებში - შავი-წითელი-ყვითელი, მარცხენა მხლელ კუთხეში დართული აქვს ქვეყნის გეოგრაფიული რუკა, რომელზეც გამოსახულია კანცლერ მერკელის გრაფიკული გამოსახულება. კონსტელაციას აქვს ქვესათაურიც, რომელიც დეიქტიკის ფუნქციას ითავსებს და აღნიშნავს, რომ ქვეყნის სოციოკულტურულ სურათს წარმოადგენს თავად ქვეყნის ერთ-ერთი უმაღლესი პოლიტიკურ ფიგურათაგანი ანგელა მერკელი.

ტ2 ასევე, გარკვეულწილად, გერმანულ თემატიკას უკავშირდება; სულ ახლახან მომზადდა აკა მორჩილაძის კონცეპტის მიხედვით და გამიზნულია ფრანკფურტის წიგნის გამოფენისათვის. მას სარეკლამო ფუნქცია აქვს, გერმანული ტექსტის მსგავსად, და მიზანად

¹ კონკრეტულ შემთხვევაში შესაძლებელია მოვიხმოთ გაანალიზებული სხვა ტექსტების ცალკეული მაგალითები.

ისახავს უცხოელებს გააცნოს ყველაფერი ტიპობრივი ქართული. ტ1 პოლიტიკური რეკლამის, ხოლო ტ2 - სავაჭრო რეკლამის ფუნქციით გვევლინება. ქართულ სარეკლამო რგოლს აქვს სათაური *ანბანით მოთხრობილი საქართველო*, რაც, პირველი ტექსტის მსგავსად, აანონსებს თხრობას, ოღონდ ქართული იდენტობის შესახებ. ვინაიდან ავტორებს იდენტობის ნარატივი აქვთ ჩაფიქრებული წიგნის გამოფენაზე წარსადგენი, პირველივე კადრებიდან გადაშლილი წიგნის გამოსახულებას ხვდება მაყურებელი, სადაც თანამიმდევრობით, შავ ფონზე, სექვენციური პრინციპით გამოისახება ქართული ანბანის 33 გრაფემა, რომელიც ფერადდება იმ მოვლენებითა და გამოსახულებებით, რომელთა სახელწოდების თავკიდური ასო-ნიშანი ემთხვევა ანბანის რიგს. ტ2 თან ახლავს მუსიკალური გაფორმება, რომელიც სრულდება ხალხურ საკრავებზე, კერძოდ, ჭიბონსა და ხემიან ხალხურ საკრავებზე. ხალხურ საკრავთა ორკესტრი შედგენილია იმიერ-ამიერ საქართველოს მუსიკალური საკრავებისაგან. მუსიკალური ჰარმონია არის აღმოსავლეთ საქართველოსთვის ტიპობრივი. მუსიკაც გამიზნულად შეირჩა ქართლ-კახური ფოლკლორიდან, რაც ხაზს უსვამს ქვეყნის ამ მხარის სოციალურ-პოლიტიკურ და კულტურულ პრიორიტეტულობას საქართველოს ისტორიაში.

არის კიდევ ერთი განმასხვავებელი დეტალი ამ ორ კონსტელაციას შორის. ტ1 წერილობითი მედიუმის საშუალებითაა გადმოცემული და გააზრებულია წინასაარჩევნოდ გერმანელი მაყურებლისა და მსმენელისთვის. ის წარმოადგენს პოლიტიკური ფიგურის მიერ საკუთარი ერის გააზრებულ იდენტობას. დამატებითი იკონები შემოტანილია იმ არაგერმანელი მკითხველისათვის, რომელიც მხოლოდ გერმანული კულტურის მცოდნეა („კულტურტრეკერი“) და აქვს სურვილი სიღრმულად გაეცნოს ერის სახეს. ტ2 ავტორებმა შეადგინეს უცხოელი მაყურებლისთვის და, გარდა წერილობითი განმარტებისა, მას ახლავს გახმოვანება, რომელშიც კონსტელაციის ავტორი იდენტობის ძირეულ თემებს ანაწილებს.

ანალიზის პირველი საფეხური: როგორც ტ1, ისე ტ2-ის დისკურსის თემის განსაზღვრა რთული არ არის, ვინაიდან ორივე ტექსტის სათაური, როგორც უკვე აღვნიშნეთ, ერთგვარი პრესიგნალის მატარებელი ენობრივი ერთეულებია. ტ1-ის სათაური რიტორიკული შეკითხვაა, რასაც მოსდევს ქვესათაუბრში ასევე ექსტერნად მოცემული განმარტება - კანცლერი მერკელის გერმანია ანიდან ცეცამდე, შესაბამისად, ძირითადი თემის სრული წარმოდგენა არავერბალურ სუბსტრატში გეოგრაფიული რუკისა და ცენტრალური პოლიტიკური ფიგურის გრაფიკული გამოსახულებით ხორციელდება. ხოლო ტ2-ში, გარდა სათაურისა, წიგნის პირველივე გვერდი იძლევა ასევე 9-ფიგურიან სურათს. გადაშლილი წიგნის მარცხენა გვერდზე გამოსახულია 4 ფიგურა (იმერეთი, გურია, სამეგრელო და ზემო სვანეთი, რაჭა-ლეჩხუმი და ქვემო სვანეთი), რომელიც, პირობითად, დასავლეთ საქართველოა. წიგნის მარჯვენა გვერდი სიმბოლურად აღმოსავლეთ საქართველოს წარმოადგენს. ამ გვერდზე გამოხატულ 5 (შიდა ქართლი, ქვემო ქართლი, კახეთი, მცხეთა-მთიანეთი, სამცხე-ჯავახეთი) ფიგურას შორის მკითხველი კარგად გამოარჩევს საქართველოს „უგვირგვინო მეფედ“ შერაცხულ ილია ჭავჭავაძესა და პირველი ლიტერატურული ძეგლის ქალ პერსონაჟს - წმ. შუშანიკს. ორივე ტექსტურაში იდენტობის ცენტრალური თემა წარმოდგენილია როგორც დიაქრონულად, ისე სინქრონულად,

სახელდობრ, ტ1-ში სინქრონია გადმოცემულია რუკისა და კანცლერის გამოსახულებით. ტ2 ასევე არავერბალურად წარმოადგეს სინქრონიაში ნაციონალური იდენტობის ნიმუშს - სვანურ კოშკს, რომელიც იუნესკოს მატერიალური კულტურის ძეგლების სიაშია უკვე ორი ათეული წელია; ხოლო დიაქრონიულ მარკერად შეიძლება მივიჩნიოთ ილიასა და დედოფალ შუშანიკის გამოსახულება, რომელიც, სხვა დანარჩენ ფიგურებთან ერთად (9 ერთეული), სინქრონიაში დღევანდელი საქართველოს სამხარეო მოწყობის პრეზენტაციის მცდელობაა. მსგავსი დეტალები ასევე იკითხება ორივე ტექსტის ანბანურ სეგმენტებში.²

ორივე ქვეყნის პორტრეტი მოცემულია მისივე ანბანის მეშვეობით. ძირითადი თემა სათაურშივეა სიგნალიზებული. ქართული ტექსტისგან განსხვავებით, გერმანული ტექსტის ქვესათაური პირდაპირ მიანიშნებს ტექსტის კომპოზიციაში ანბანის არსებით როლზე, თუმცა სინტაგმაში „Deutschland von A bis Z“ ასევე იგულისხმება *გერმანია ანიდან პოემდე*. ასეთ პერფექციონისტულ მიზანს არ ისახავს ქართული ტექსტი, მაგრამ მასში ავტორი ცდილობს ქართული ხასიათი წარმოაჩინოს საუკეთესო რაკურსში, მკითხველს, მაყურებელს გააცნოს საკუთარი ქვეყანა მხოლოდ მისთვის მახასიათებელი განუმეორებელი თვისებებით. ორივე ტექსტის მიზნობრიობაში კარგად ჩანს ეროვნული სული, კერძოდ, გერმანელი, რომელიც არის ზუსტი, პირუთვნელი ფაქტების კონსტატირებისას, მზად არის გამომამხეუროს ერის პოზიტიური და ნეგატიური მხარეები ისტორიული წარსულიდან დღემდე. ქართული ტექსტის ავტორებს აქვთ მცდელობა საქართველო თავისი ისტორიული თუ თანადროული ღირსებებით დააბრუნონ ევროპულ ოჯახში, აჩვენონ ძირითადად ქვეყნის პოზიტიური მხარეები, რაც საყოველთაოდ აღიარებული და ცნობილია. ორივე ტექსტის ძირითადი თემა იდენტობაა, მაგრამ გერმანული ტექსტი პოლიტიკურ, ხოლო ქართული უფრო ზოგად, სოციოკულტურის ჩარჩოში ექცევა.

ტექსტურის არაერთგვაროვნებიდან გამომდინარე, წინამდებარე ტექსტები არ გადმოსცემენ რომელიმე ერთ კონკრეტულ დროის სივრცეში ასახულ მოვლენასა თუ ფაქტს. ორივე შემთხვევაში გვაქვს ზიგზაგისებური წყვეტილი სქემა დიაქრონიასა და სინქრონიას შორის. ტ1 იწყება ამონარიდით ქვეყნის ძირითადი კანონის პირველი მუხლიდან, რომელიც ადამიანის უფლებებს განმარტავს. სხვა დანარჩენი ტექსტის სეგმენტებში შესაძლოა ერთად იყოს წარმოდგენილი: ისეთი ლექსემები, როგორცაა ბუნდესვერი, შეზღუდულ პირთა სპორტი (პარაოლიმპიური მოძრაობა), ოქტომბირს დღესასწაული, პოლიფონიური საგუნდო მუსიკა, ვაგნერი. რაც შეეხება ტ2-ს, მასში ვხვდებით აღსანიშნებს წარსულიდან და აგრეთვე თანამედროვე რეალებს: ბასიანი უდიდესი ბრძოლა და ბასიანი - ღამის კლუბი, ლელო და რაგბი. ქართულ ტექსტში ავტორი არ არის ისეთი სიტყვაუხვი, ვინაიდან მისი ტექსტი არ გულისხმობს ერის სრულყოფილი სოციოკულტურული პორტრეტის წარმოდგენას *ანიდან პოემდე*. ამ უკანასკნელის შინაარსი უფრო გაცნობილი ხასიათისაა და, როგორც ზემოთ უკვე აღვნიშნეთ, აქცენტირებულია ქართველი ხალხის საყოველთაოდ ცნობილი მახასიათებლები.

² იხ. დანართი N1 - გერმანული გრაფიკი, 2 ვიდუორგოლის ტრანსლიტერირებული მატრიცა.

ორივე ტექსტის შემთხვევაში საქმე ეხება გამოყენებითი ტექსტის სახეობას. ტექსტის ავტორი, პირველ შემთხვევაში, პოლიტიკური ფიგურაა - სახელმწიფო კანცლერი, ხოლო, მეორე შემთხვევაში, სახელმწიფო ცდილობს ადრესატს წარმოუდგინოს საკუთარი ერი. თუ პირველ ტექსტში ავტორი ცდილობს საკუთარი ხალხი დაარწმუნოს, რომ, როგორც პოლიტიკოსი, ზედმიწევნით კარგად იცნობს მას, იცის მისი ღირსება და ნაკლი, მზადაა გააგრძელოს მისი წინამძღოლობა, მეორე ტექსტის შემქმნელები ცდილობენ უცხო ადამიანებისათვის ახლობელი და მისაღები გახადონ საკუთარი ხალხი, მისი ისტორია, ყოფა-ცხოვრება, კულტურა, შექმნან ერის ზუსტი პორტრეტი მისი იდენტობის ფარგლებში. შესაბამისად, ტ1 გათვლილია, როგორც შიდა პროდუქტის რეკლამა, ხოლო ტ2 გამიზნულია ნაციონალური პროდუქტის საექსპორტო რეკლამად, რაც ვიზუალურად ცალსახად არის ასახული, ტექსტი იკითხება გაშლილი წიგნის გვერდებზე. ტ1 ბეჭდური მედიის პროდუქტია, რომელშიც ერთიან დისკურსს ქმნის ვერბალური, არავერბალური, ვიზუალური მასალა, ხოლო ტ2 აუდიოვიზუალური ტექსტურაა, სადაც ვიზუალურ-ვერბალურ მასალას აუდიო ტექსტურა ავსებს.

გამომდინარე სარეკლამო ტექსტის სახეობათა სპეციფიკიდან, ტექსტის ავტორები ტექსტის საზრისს იმპლიციტურად იძლევიან, რაც ნაწილდება ვიზუალურ და ვერბალურ ტექსტურაში კულტურის კოდების სახით ექსპლიციტურად. გერმანული ანბანური ტექსტი დატვირთულია არა მხოლოდ გერმანული იდენტობის აღმნიშვნელი კულტურის კოდებით, როგორცაა, მაგ., *Butterbrot, Bratwurst, christlich-jüdische Traditionen, Chorgesang, Hefeteig, Kartoffel, Lutherbibel, Oktoberfest*³ და სხვ., არამედ, პარალელურად, ტექსტი ივსება იმ პოლიტიკური ნიშნის მატარებელი კოდებით, რომელთა მიღმა მერკელის თანადროული პოლიტიკა იკითხება: *Menschenrechte, Bundeswehr, Behindertensport, Föderalismus, Gleichberechtigkeit, Made in German, Muslime, Naturschutz, Nationalmannschaft, Umweltschutz, Exportweltmeister, Zusammenarbeit*.⁴ ეს არის თემები, რომელიც თანამედროვე პოლიტიკურმა გამოწვევებმა დაამკვიდრა გერმანიის სინამდვილეში და მათი გაუთვალისწინებლობა პრაქტიკულად წაგებული არჩევნების ტოლფასია. ქართული სარეკლამო ტექსტი ასევე სახელმწიფო პოლიტიკის ნაწილია, თუმც მისი არეალი უფრო შემოფარგლულია. 2018 წელს ფრანკფურტის წიგნის გამოფენაზე სტუმრის სტატუსით მიწვეული საქართველო ცდილობს მაყურებელს, მკითხველს მეტ-ნაკლებად განმარტებული არგუმენტები შესთავაზოს მათი დაინტერესების მიზნით, შესაბამისად, ვიდეორგოლში მეტწილად სახელდება ის არტეფაქტები, რომელიც დღეს უკვე იუნესკოს დაცვის ქვეშ მყოფი მატერიალური და არამატერიალური მემკვიდრეობის ნუსხაშია, როგორცაა: ქართული ანბანი, ქვევრის ღვინო, სვანური კოშკები, ქართული პოლიფონია (ჩაკრულო).

³ ბუტერბროდი, შემწვარი ძეხვი, ქრისტიანულ-იუდაისტური ტრადიციები, საგუნდო მუსიკა, საფუარიანი ცომი, კარტოფილი, ლუთერის ბიბლია, ოქტომბრის დღესასწაული.

⁴ ადამიანთა უფლებები, ბუნდესვერი, შეზღუდულ პირთა სპორტული თამაშები, ფედერალიზმი, თანასწორუფლებიანობა, დამზადებულია გერმანიაში, მუსულმანები, ბუნების დაცვა, ეროვნული ნაკრები, გარემოს დაცვა, ექსპორტში წარმატებული, თანამშრომლობა.

თუ პირველი ტექსტის შემთხვევაში, ანბანზე აგებული ტექსტის ერთ-ერთი არსებითი მნიშვნელობა იქიდან გამომდინარეობდა, რომ სარეკლამო ტექსტის ქვესათაურში ავტორი მიაწინებდა მცდელობაზე, ამომწურავად, ანიდან ჰოემდე წარმოედგინათ გერმანელთა იდენტობის ნიშნები, ქართული ტექსტურისათვის აგების პრინციპად ანბანის რიგის განსაზღვრა ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი მინიშნებაა იმ ფაქტზე, რომ ქართული ერთ-ერთი უძველესი მწიგნობრობის ენაა უძველესი ანბანით, რომელმაც განვითარების არაერთი საფეხური გაიარა, ხოლო ტექსტის ორი უმნიშვნელოვანესი ფრაგმენტი უცხოელებს მოუთხრობს მე-5 საუკუნის ჰაგიოგრაფიული რომანისა და მე-12 საუკუნის სარაინდო ეპოსის შესახებ, რომელთა საიუბილეო თარიღები ასევე იუნესკოს მიერ იქნა აღნიშნული წარსულში. წინამდებარე არგუმენტაციული სტრუქტურები, სხვა დანარჩენ ეპიზოდებთან ერთად (ბასიანი, გალაკტიონი, ლელო, ღვინო, კავკასიონი, ენგური, ტყემალი, პურმარილი, ზეგ და სხვ.), ქართველი ერის იდენტობის პორტრეტს დამაჯერებლად აყალიბებს.

ანალიზის მეორე საფეხური. ანბანური ტექსტები პირობითად შესაძლებელია წარმოვიდგინოთ, როგორც დამოუკიდებელი ტექსტების ერთობლიობა, რომლებიც საერთო დისკურსშია მოქცეული. წინამდებარე ენობრივ წარმონაქმნებს ტექსტს მხოლოდ პირობითად თუ ვუწოდებთ, რადგან მასში ტექსტუალობის კრიტერიუმები იმ სახით არ გვეძლევა, რაც ტექსტის კლასიკურ ტექსტურაშია კვლევების შედეგად დაფიქსირებული, კერძოდ, ორივე საანალიზო ტექსტის შემთხვევაში ტექსტურა მოკლებულია ზედაპირულ დონეზე კოპეზიისთვის დამახასიათებელ ძირითად მარკერებს. ამდენად, ტ1 და ტ2 გარკვეული კონსტელაციის პრინციპზე აგებული მცირე ზომის ტექსტების (მიკროტექსტების რაოდენობა ორივე ტექსტში ანბანის ასო-ნიშანთა რაოდენობას შემთხვევად) ერთობლიობაა.

ორივე კონსტელაციაში განისაზღვრა ცალკეული საკვანძო ლექსემები ქვეთემებიდან, რომელთა გენერირება იძლევა ძირითად თემას - ნაციონალურ იდენტობას. საკვანძო სიტყვათა ერთეულების ამოკრების შემდგომ ცხადი გახდა, ქვეთემები გაშლილია საკმაოდ ფართო დროით მონაკვეთში ცივილიზაციის განვითარების სხვადასხვა ეტაპზე და ნაჩვენებია ყველა ის მნიშვნელოვანი ეტაპი, რამაც დღევანდელი იდენტობა შექმნა:

ტ1	ტ2
<ul style="list-style-type: none"> - ადამიანი და მისი უფლებების დაცვა - სახელმწიფო უსაფრთხოება - ფედერალიზმი - ქრისტიანულ-იუდაისტური ტრადიციები - სახელმწიფო და გლობალური მოვლენები (ლტოლვეილების ტალღა), მიგრაცია - სამშობლო - თვითმმართველობა - ახალგაზრდობა - რეფორმაცია - მეცნიერება - მასმედია - სამზარეულო - ბუნების/გარემოს დაცვა - ნაციონალური დღესასწაულები (ოქტომბრის 	<ul style="list-style-type: none"> - ქვეყანა, დედაქალაქი, საზღვრები, რეგიონები - ისტორია და სოციალურ-პოლიტიკური ურთიერთობები - მეცნიერება - ხელოვნება და კულტურა: ანბანი/დამწერლობა, მეცნიერება, არქიტექტურა/მხატვრობა, მუსიკა, კინო, მწერლობა/მითოლოგია/ფოლკლორი, ცეკვა/პლასტიკა (ნაციონალური ბალეტი) - სპორტი და სამხედრო ხელოვნება - სამზარეულო - ბუნება, გარემო

<ul style="list-style-type: none"> - დღესასწაული) - საქრთაშორისო ორგანიზაციები: ევროკავშირი, ნატო - ხარისხი - სამართალი და კანონი - სოციალური საბაზრო ეკონომიკა - ხალხური მუსიკა, საგუნდო სიმღერა, ვაგნერი - ეკონომიკური სასწაული 	
--	--

ამრიგად, ორივე ტექსტში ავტორები შეეცადნენ ჩამოეყალიბებინათ ყველა ის ქვეთემა, რომელიც დისკურსის ძირითადი თემატიკის ქვეთემად შეიძლება იყოს განხილული. ქართული კონსტელაცია ძირითადად შემოიფარგლება დიაქრონიულად წარმოდგენილი საკვანძო ეტაპებით ქართული კულტურის ისტორიიდან; რაც შეეხება გერმანულ კონსტელაციას, ამ კონსტელაციაში როგორც სინქრონული, ისე დიაქრონულ ჭრილში, ფაქტობრივად, ყველა ძირითადი თემაა ასახული.

ანალიზის მესამე საფეხური. აგონალური ცენტრების დაძებნა ამ ორ ტექსტში მარტივია, რაც იდენტობათა განსხვავებითაც არის განპირობებული. მათი მონახვა, ზოგადად, შესაძლებელია როგორც ტექსტის შიდა, ისე ტექსტთაშორის მიმართებათა დონეზე. ოპერაციულად კი მათი გამოპირობება ხდება ინდუქციურად ტექსტის წაკითხვის პროცესში.

ტ1	ტ1⇔ტ2	ტ2
<ul style="list-style-type: none"> - Chefin⇔Chef - Chorgesang⇔Wagner - Christlich-jüdische Tradition⇔immerwährende Verantwortung Deutschlands für den Holocaust - „die Gedanken sind frei“ ⇔ Gardine - Ordnung⇔Nachbarschaftsstreit - EU⇔NATO - Ordnung⇔Unordnung 	<p>Tüftler (პედანტი), zuversicht (თავჯერებული)⇔- შერეკილება, ემოცია, ვნება, ერიამული, ღია</p>	<p>ზღვა⇔კავკასიონი სტალინიზმი/რეჟიმი⇔ჯინსების თაობა წითელი⇔ცისფერი/ღურჯი ღელღო⇔რაგბი თბილისი⇔უბანი ომი⇔ყინწვისის ანგელოზი</p>

აგონალური ცენტრების ამოკრების მაღალი სისშირე აღმოაჩნდა გერმანულ კონსტელაციას, ქართულისგან განსხვავებით, შიდატექსტობრივად. ასევე მინიმალურია მიმართება ტექსტთაშორის ერთი დისკურსის ფარგლებში გერმანულსა და ქართულ კონსტელაციას შორის. ტექსტთაშორის გამორჩეული წყვილი ცალსახად ასახავს იდენტობაზე ბაზირებულ განსხვავებას. ერთი მხრივ, სახეზეა პედანტი, მაქსიმალურად თავდაჯერებული გერმანული პორტრეტი, ხოლო, მეორე მხრივ, წარმოდგენილია ემოციური სამხრეთული ხასიათი, საზღვარგადასული თავისუფლება, ღიაობა, რაზეც პირველივე კადრებიდან ვიზუალური მინიშნება გადმოცემულია გადაშლილი წიგნის სახით.

ანალიზის მეოთხე საფეხური. დისკურსის ვერბალური ნაწილის განხილვის შემდგომ ეტაპზე მნიშვნელოვანია, პირველ რიგში, ტ1 და ტ2-ისათვის დამახასიათებელი დეტალების განმარტება, კერძოდ, საქმე ეხება ანბანურ რიგს, რომელიც წარმოადგენს სწორედ კონსტელაციის ბმულობის (კოჰეზიის) ერთ-ერთ არსებით ნიშანს. ამ ორი ტექსტიდან ანბანური გრაფემების ლექსემათა თავიკიდურ პოზიციაში შენარჩუნების პრინციპი მხოლოდ ქართული კონსტელაციისათვის არის მიღწევადი, რასაც ვერ ვიტყვით გერმანულ კონსტელაციაზე. კერძოდ, ანბანის 34-ე და 35-ე ნიშნებისათვის “X” და “Y” გერმანული ენის ლექსიკური მარაგიდან ვერ შეირჩა ლექსემები წინამდებარე თავიკიდური გრაფემებით, რომელიც მოცემული დიკურსის ჩარჩოში მოთავსდებოდა. შესაბამისად, ტექსტის ავტორი ცდილობს მიმართოს გრაფემის პუანტირებას და სიტყვის შიგნით მაიუსკულით მოახდინოს ანბანური რიგის უწყვეტობის მარკირება. გაანალიზებულ გერმანულენოვან ტექსტებში ავტორები რიგ შემთხვევაში გვერდს უვლიან წინამდებარე ანბანურ გრაფემებს, როგორც ეს ვ. ბუშთან ხდება (ციტირებული: Fühmann 1996: 175-176), ან ღიად ტოვებენ ლექსიკური ერთეულების გარეშე ამ გრაფემებს. იხ. თ.ვაინობსტი (Weinobst 1976: 16). ანბანური რიგის წყვეტა ფიქსირდება, მაგრამ ამჯერად მე-10 ანბანურ გრაფემაზე „J“ ბ.ბრესტის (ციტირებული: Fühmann 1996: 179-183) ლექსში *ანბანი*. ანბანური ტექსტისთვის დამახასიათებელი, გრაფემულ დონეზე რეალიზებული კოჰეზია ის ტიპობრივი მარკერია, რაც ანბანური ტექსტურის აგების არსებითი მახასიათებელია, ვინაიდან წინამდებარე ტექსტებში ენის სტრატეგიკაციული დონე ძირითადად სინტაგმას არ სცდება, განსხვავებით ქართული ანბანური ტექსტებისა, სადაც არცთუ იშვიათად ტექსტურაში ავტორები რთული წინადადების სინტაქსსაც კი იყენებენ. გერმანულენოვან ტექსტურაშიც ლექსემები ძირითადად შემოიფარგლება სახელებით ან სახელადი ჯგუფებით სინტაგმის დონეზე. ქართულენოვან ტექსტებში, რომელთა ნიმუშები ჯერ კიდევ გვიანშუასაუკუნეებში ფიქსირდება, ანბანური რიგის და, შესაბამისად, კოჰეზიის რღვევის შემთხვევები მოდის ძირითადად იმ რეფორმირებულ დამატებით ხუთ ასო-ნიშანზე *ჭ, ჯ, კ, ძ, ე*, რომელთა გაჩენა ქართულ ანბანში განპირობებულია უწინარესად ბერძნული ანბანის გავლენით, ხოლო სხვაგვარი, მათი პოზიციით ქართულ ლექსემებში, მაგალითისთვის შესაძლებელია დასახელდეს გრაფემა ‘*ე*’, რომელსაც, როგორც წესი, ბოლოკიდური პოზიცია უკავია ქართულ სიტყვებში. ქართული ანბანის პირველი რეფორმის შემდგომ წინამდებარე ასო-ნიშნები ამოღებულ იქნა ანბანური რიგიდან.

ტ2-ში შემდგენელი ცდილობს დარჩეს ქართული ანბანური ტექსტების ტრადიციის ჩარჩოებში, კერძოდ, აუდიოტექსტში სახელდება ანბანის ასო-ნიშანთა სახელები და, გარდა ამისა, მოცემულ განმარტებებში ცალკეულ ასო-ნიშნებს შენარჩუნებული აქვთ საკუთარი მნიშვნელობაც, რაც რიგ შემთხვევაში ცალკეული მათგანის მოხაზულობის პრინციპშიც მკლავდება. ასეთია, მაგალითად, გრაფემა *J* - რომელიც ძვ. დამწერლობაში ჯვრის ფორმის იყო და დაქარაგმებულ ტექსტებში ‘ქრისტეს’ აღნიშნავდა. წინამდებარე მნიშვნელობა შენარჩუნებულია ასევე გერმანულ კონსტელაციაში, სადაც ავტორი ძველი გერმანული ტექსტების დაქარაგმებულ „C“ თანამედროვე ტექსტურაში უთავსებს ზედსართავს „christlich-jüdische“. ასევე საინტერესოა გრაფემა „*ჯ*“-ზე შემოთავაზებული სინტაგმატური ერთეული

ჯინსების თაობა, რაც იმპლიციტურად გრაფემა „ჯანის“ აღსანიშნ ჯვარს უკავშირდება. ტ2-ში კი ამ გრაფების განმარტების მიზნით სახელდება სინტაგმა 'ჯინსების თაობა' - საბჭოთა რეჟიმის მიერ ჯვარცმული თავისუფლად მოაზროვე ახალგაზრდების ჯგუფი, რომელიც საბოლოოდ რეჟიმმა პილატეს სცენარით დასაჯა.

ორივე ტექსტის მასალაზე შესაძლებელია გამოპირობებულ იქნეს ამოსავალი ლექსემები დისკურსისათვის *ნაციონალური იდენტობა*, შესაბამისად, ტ1=Brückentag, Butterbrot, Bratwurst, Chorgesang, Essenszeit, Eiche, Heimat, Handwerk, Holocaust, Hochdeutsch, Hefeteig, Keingarten, Kartoffel, Lärmschutzverordnung, Lutherbibel, Naturschutz, Nationalmannschaft, Ordnung, Oktoberfest, Personennahverkehr, Polizei, Pünktlichkeit, Pflaumenkuchen, Qualitätsarbeit, Quarkspeisen, Reformation, Reisen, Sportverein, Tierschutz, Tüftler, Umweltschutz, Umgehungsstraße, Volkslied, Verkehrssünderdatei, Vollkornbrot, Wirtschaftswunder, Weihnachtsgebäck, Windrad, Wandern, Wald, Exportweitmeister, Bayern, Zoff; ტ2= ანბანი, ბანი/ბასიანი, ემოცია, ვნება, ვაზი, ზღვა, ზეგ, კავკასიონი, თბილისი, ირემი, ლელო, მედეა, ნაცარქექია, ომი, პური, პურმარილი, ჟრიაშული, რუსთველი, საქართველო, ტყემალი, უბანი, უშგული, ფიროსმანი, ფაჩულია, ქვევრი, ღია, ღვინო, შერეკილები, ჩაკრულო, წყალი, ჭარბი, ჭავჭავაძე, გალაკტიონი, ხორუმი, ხრიდოლი. მოცემული საკვანძო ლექსემები ერთმანეთის მიმართ როგორც იმპლიციტურად, ისე ექსპლიციტურად დისკურსის ძირითად თემასთან ლოგიკურად და კულტურულად დადასტურებულ მიმართებებს ამყარებენ. ყველა წინამდებარე საკვანძო სიტყვის ბმა ძირითად დისკურსზე შესაძლებელია კონკრეტული ქვეთემების ჩარჩოებში.

წარმოდგენილი სანიმუშო ტექსტები, როგორც განსახილველი დისკურსის სუბკორპუსი, სათაურშივე მოიცავენ დისკურსის თემატურ ბირთვს და იმპლიციტურად უკავშირდება ტექსტურის ცალკეულ მიკროსტრუქტურებს. შესაბამისად, ტ1 'Was ist deutsch? Kanzler Merkels Deutschland von A bis Z. სათაური ორმაგ მარკირებას მოიცავს: მკითხველი აცნობიერებს, რომ ტექსტში მოცემულია პოლიტიკოსის თვალთ სრულყოფილად დანახული ქვეყანა, ხოლო პუანტირებული ანბანის საწყისი და ბოლო გრაფემა მიანიშნებს ტექსტურის არქიტექტონიკაზე, რაც ვიზუალურადაც აღსაქმელია გრაფიკულ სუბსტრატში მუქად დაბეჭდილი ცალკეული მიკროსტრუქტურის თავში განთავსებული მაიუსკულით. მსგავსი პარალელის გავლება შესაძლებელია ტ2-ში, სადაც სათაურში შერწყმულია სათაური და ქვესათაური, რომელთა დაკავშირება ხდება ექსპლიკაციური კონექტორით 'ანუ'. ტექსტის ავტორი მიმართავს სიტყვათამაშს და, აქედან გამომდინარე, მკითხველს უნდა ჰქონდეს მოლოდინი, რომ ის ანბანის მეშვეობით გაცნობა საქართველოს, მის 33 უმთავრეს მახასიათებელს, რაც ცალ-ცალკე წარმოდგენილ იქნება ქართული ანბანის 33 ასო-ნიშნით. სხვა მხრივ, მკითხველი, როგორც ინტერპრეტატორი, ხვდება, რომ ენობრივი ქმედების წერილობითი შედეგი უდევს ნარატივის საფუძვლად.

სათაურის განმარტებასა და შეფასებას მოსდევს საკვანძო სიტყვების ანალიზი. გამომდინარე იქიდან, რომ ნებისმიერი დისკურსი ერთ ძირითად თემას ემყარება, ხოლო პარალელურად ამ თემის ფარგლებში შესაძლოა ქვეთემების დაძებნა, არც ამ ტექსტებში გაძნელდა დისკურსქვემდებარე თემატიკის ჩაშლა, რაც ზემოთ უკვე წარმოდგენილი გვაქვს

მატრიცის სახით. ტექსტური მასალიდან გამომდინარე, შესაძლოა საკვანძო ლექსიკის ორი მნიშვნელოვანი ჯგუფი გამოპირობდეს:

რეფერენტების ძირითადი (საყრდენი) კორპუსი: achten, Bundeswehr, Gewalt, schützen, Menschenwürde, staatliche, unantastbar, Butterbrot, Bratwurst, Tradition, Chorgesang, Dialekte, Eiche, Föderalismus, Flüchtlingshilfe, Familienunternehmen, Heimat, Handwerk, Hausmannskosten, Hellau und Alaaf, Hochdeutsch, Hefeteig, Holocaust, Innovation, Kleingarten, Kartoffel, Lutherbibel, Muttersprache, Ordnung, Oktoberfest, Pflaumenkuchen, Pünktlichkeit, Qualitätsarbeit, Quarkspeisen, Reformation, Rouladen, Schwarz-Rot-Gold, Tüftler, Tischsitten, Volkslied, Vollkornbrot, Volkspartei, Vielfalt, Weihnachtsgebäck, exaktes, BaYern, Wagner, BaYreuth;

რეფერენტების დამატებითი კორპუსი: Behindertensport, Brückentag, christlich-jüdische, dichte, duale, Ausbildung, Einigkeit, Ehrenamt, Fenster, Recht, Freiheit, ernst, Gleichberechtigung, Jugend, forscht, musiziert, kommunale, Selbstverwaltung, Kirchensteuer, Mitbestimmung, Muslime, Migrationshintergrund, Meisterbrief, Naturschutz, Nationalmannschaft, Ökumene, Personennahverkehr, Quasselstrippe, Recht, Gesetz, repräsentative Demokratie, Sicherheit, Staat, Israel, soziale, Marktwirtschaft, Spielzeugeisenbahn, Umweltschutz, Wirtschaftswunder 4.0, Wärmedämmung, Windrad, Wandern, Wald, Exportweltmeister, Zuversicht, Zusammenarbeit.

ანალოგიური ჯგუფები გვექნება ტ2-ში, სადაც ძირითად კორპუსში თავს მოიყრის ლექსემები: ანბანი, ბანი, ბასიანი, ემოცია, ვნება, ვაზი, ღვინო, ქვევრი, ქართული, ტრადიცია, შავი ზღვა, მედეა, კოლხა, თბილისი, კავკასიონი, აფხაზეთი, ოსური, რეგიონი, ლელო, პურ-მარილი, ჟრიაშული, რუსთველი, გალაკტიონი, ნატვრის ხე, ილია ჭავჭავაძე, ცურტაველი, ფიროსმანი, ქვევრი, ჩაკრულო, ღია, ყინწვისი, შერეკილები, ხრიდოლი, ხორუმი, ჯინსების თაობა.

რეფერენტების დამატებითი კორპუსი კი ასე გამოიყურება: ქვეყანა, საქართველო, ქართული, უძველესი, ევროპული, ოკუპირებული, დმანისი, ენგური, რუსეთი, ომი, რეჟიმი, სტალინიზმი, დროშა, საზღვარი, თბილისი, ისტორია, პოეტი, ავტორი, წიგნი, კინო, ირემი, ლომი, პოლიფონია, ყინწვისის ანგელოზი, ცდა, ჭარბი, ქრისტე.

ტ1-ისა და ტ2-ის მონაცემების შედარების შემდგომ თვალსაჩინო ხდება, რომ განსხვავებული კულტურები საერთო იდენტობის სურათის ჩამოსაყალიბებლად სხვადასხვა ქვეთემას იშველიებენ, რაც განპირობებულია კოლექტივის და, შესაბამისად, ენის მიერ გარესამყაროს განსხვავებული რაკურსით აღქმით. ამავე დროს, გვაქვს ქვეთემები, რომლებიც ერის იდენტობის პორტრეტს აყალიბებს, როგორცაა: ენა, ისტორია, ჩვეულება/ტრადიცია, რელიგია, ხელოვნება, დამწერლობა, რაც ორივე ტექსტურაში დაფიქსირდა. მაგრამ ტ2 სინქრონიაში ვერ აფიქსირებს ან გვერდს უვლის ისეთ მნიშვნელოვან სუბთემატიკას, როგორცაა: პოლიტიკა, განათლება, ეკონომიკა, ტექნოლოგიები, გლობალიზაცია, მაშინ, როცა გერმანული მხარე დღესდღეობით არა გასული საუკუნის ეკონომიკურ სასწაულს თვლის ქვეყნის იდენტობის ნაწილად, არამედ *ეკონომიკური სასწაული 4.0*, რაც გულისხმობს ქვეყნის გადაწყობას თანამედროვე ტექნოლოგიებზე.

მედიათა დისკურსის ლინგვისტური ანალიზი. მულტიმედიაური ტექსტურის მქონე დისკურსის ლინგვისტური ანალიზის წარმოდგენა მოცემულ ტექსტებზე დაყრდნობით იმდენადაა შესაძლებელი, რამდენადაც მათ ტექსტურაში თავს იყრის ბეჭდური და აუდიო-ვიზუალური მედიაპროდუქტი ვერბალური და არავერბალური მონაცემების სახით. ანალიზის პროცესი ფოკუსში ექცევა. ერთი მხრივ, საინტერესოა გამოიკვეთოს ის ენობრივი საშუალებები, რომელთა საფუძველზეც ხდება იდენტობის ნიშნების გაცხადება ვერბალურად ისეთ მინიმირებული ენობრივი მასალის მქონე ტექსტებში, როგორიცაა ანბანური ტექსტები, ხოლო, მეორე მხრივ კი, საჭიროა განისაზღვროს არავერბალური მედიების მნიშვნელობა ერთიან დისკურსში.

მულტიმედიაური ტექსტურის ანალიზს ეკ ფელდერი, როგორც ხეშოთ უკვე აღვნიშნეთ, მრავალდონიანი მეთოდოლოგიით წარმართავს, სადაც ავტორი გვთავაზობს ლექსემის, სინტაგმათა/კოლოკაციების, წინადადებათა, ტექსტის და ტექსტისა და სურათის ურთერთმიმართებათა დონეს.

ლექსემის დონე. იმთავითვე უნდა აღვნიშნოთ, რომ გერმანულენოვანი ანბანური ტექსტების ერთ-ერთ არსებით ნიშნად ითვლება, რომ მათი ტექსტურა ხშირად მარტივი ენობრივი საშუალებებით ყალიბდება. კერძოდ, ძირითად ვერბალურ მასალას ლექსემები წარმოადგენს, მცირე დოზით, მაგრამ მაინც ფიქსირდება სინტაგმები/კოლოკაციები. რაც შეეხება სინტაქსურ ერთეულებს, მათი არსებობის შემთხვევაში მინიმალურია წინადადებათა სირთულის ხარისხი. განსაკუთრებით თვალშისაცემია ტექსტის დონეზე კლასიკური ტექსტუალობის კრიტერიუმთა სუსტად გამოხატული ან სულაც ტრანსფორმირებული ნიშნები ტექსტის ზედაპირულ სტრუქტურაში. რაც შეეხება ქართულენოვან ტექსტებს, ანბანური კომპოზიციის სიმრავლე ხელს არ უშლის სინტაქსისა და ტექსტის დონეზე ცალკეული ლინგვისტური მარკერების დაფიქსირებას.

წინამდებარე მოსაზრების დემონსტრირება შესაძლებელია ტ1 და ტ2 მონაცემებზე დაყრდნობით. ტ1 ლექსემათა დონეზე ტექსტურაში მოცემულია როგორც მარტივი ლექსემები, ისე კომპოზიტები, რომელთაგან ნაწილი უშუალოდ ავსებს იდენტობის თემას თავისი მნიშვნელობით, ნაწილში მხოლოდ ინტერპრეტაციითაა შესაძლებელი დისკურსის თემის გაფართოება, ვინაიდან წინამდებარე ლექსემები სხვადასხვა სუბთემატიკას განეკუთვნება ერთიანი დისკურსის თემის ფარგლებში. მარტივი ლექსემებიდან, ცალსახად, ტიპობრივი გერმანული სტერეოტიპების შევსებას ახდენს ისეთი ლექსემები, როგორიცაა: Dialekte, Heimat, Staat, Eiche, Heimat, Ordnung, Pünktlichkeit, Reformation, staatliche, Rouladen, Tradition, Tüftler, BaYern. ძირითადი თემის შემავსებელ კომპოზიტებად უნდა განვიხილოთ: Bundeswehr, Butterbrot, Bratwurst, Chorgesang, Flüchtlinghilfe, Familienunternehmen, Handwerk, Hausmannskosten, Hochdeutsch, Hefeteig, Lutherbibel, Muttersprache, Oktoberfest, Pflaumenkuchen, Qualitätsarbeit, Quarkspeisen, Tischsitten, Volkslied, Vollkornbrot, Volkspartei, Weihnachtsgebäck. აქ მოყვანილი ლექსემები ცალსახად უკავშირდება ქვეთემებს; ტრადიცია, ჩვეულება, რელიგია, რაც უშუალოდ იკითხება და ერთიანობაში იდენტობის ნაწილია. ტექსტურაში ასევე გვხვდება მესამე დონის ლექსემები, რომელთა მიკუთვნებაც იდენტობის დისკურსთან მხოლოდ მათი ინტერპრეტაციის საფუძველზეა შესაძლებელი, ამის ნიმუშად

საკმარისია დასახელდეს ლექსემა: Eiche (მუხა). ის მითოლოგიურად გერმანიკულ ტომებში სიძლიერის, ბრძოლისუნარიანობისა და სიმტკიცის ნიშანი იყო. მუხის ტოტს ხშირად ისეთივე დატვირთვა ჰქონდა, როგორც დაუნის გვირგვინს. 'მუხა' თავისი მასკულინური ნიშნებით ერთგვარად გერმანიკულ აზროვნებაში დაუპირისპირდა 'ცაცხვს' (Linde), რაც გერმანიკულ ტომებში სამშობლოს, სიყვარულის, კურნებისა და სიკვდილის სიმბოლო იყო და მითოლოგიაში ქაღალდმერთ ფრიას განასახიერებდა. მცირერიცხოვანია ნეოლოგიზმები, რომელთა დიდი ნაწილი კომპოზიტების სახითაა მოცემული ტექსტურაში: Menschenwürde, Holocaust, Innovation, Föderalismus, Flüchtlingshilfe, Familienunternehmen, Behindertensport, Brückentag, Selbstverwaltung, Kirchensteuer, Mitbestimmung, Migrationshintergrund, Meisterbrief, Naturschutz, Nationalmannschaft, Ökumene, Nationalmannschaft, Personennahverkehr, Quasselstrippe, Markwirtschaft, Spielzeugeisenbahn, Umweltschutz, Wirtschaftswunder 4.0, Wärmedämmung, Windrad, Exportweltmeister. ჩამოთვლილი ინოვაციური ლექსიკა არის ის ენობრივი სიახლეები, რომელთა დამკვიდრების აუცილებლობა განპირობებულია გარე სამყაროში მომხდარი ცვლილებებით, რომლის ნაწილიც გერმანელი ხალხია. ამის სანიმუშოდ შესაძლოა დასახელდეს კომპოზიტი „ეკონომიკური სასწაული 4.0“. თავისთავად, 'ეკონომიკური სასწაული' გერმანელი ხალხის ისტორიაში კიდევ ერთი დაძლეული წინააღმდეგობა იყო მეორე მსოფლიო ომის შემდეგ, რამაც წარმატება მოუტანა ომის შემდეგ განადგურებულ ქვეყანას. „ეკონომიკური სასწაული 4.0“ კი ახალი ეტაპი უნდა იყოს გერმანიის, როგორც ტექნოლოგიურად მაღალგანვითარებული ქვეყნის ცხოვრებაში.

ლექსემათა ძირითადი ნაწილია არსებითი სახელები, თუმცა ლექსიკურ კორპუსში ასევე დაფიქსირებულია ზედსართავი სახელები და ზმნები, რომელთაც სინტაგმათა/კოლოკაციათა დონეზე გავაანალიზებთ.

ტ2-ის ლექსემათა დონის მიმოხილვამ აჩვენა, რომ ძირითადი კორპუსი, რომელიც, ისევე როგორც ტ1, გადანაწილებულია სუბთემების მიხედვით, შედგება მარტივი ლექსემებისაგან, რომელთა განმარტებას ტექსტის ავტორი ლექსემის დასახელებისთანავე იძლევა, თუმც ინტენციის ძირითადი თემის ამოკითხვას მაინც ესაჭიროება დამატებით ინტერტექსტუალური კავშირების მოძიება ამოსავალ ტექსტებთან. ტექსტაშორისი მიმართებები იკითხება აგრეთვე იმ ვიზუალურ მასალაში, რაც ვიდეორგოლის სახითაა მოცემული.

უწინარესად, მნიშვნელოვანია ენობრივი ქმედების სტილისტური რეგისტრის განსაზღვრა. რეალურ მოცემულობაში ცალსახად მარტივი არ არის გაკეთდეს შეფასება ტ1-თვის, ვინაიდან ტექსტურა დაცლილია ზედაპირულ დონეზე რთული სტრუქტურებისაგან; მინიმალურია ტექსტურაში ენობრივი ფორმები, რომელიც ერთიანობაში ტექსტს სტილისტურ შეფერილობას აძლევს. სტილის ფუნქციონალური ვარიანტებიდან ამ შემთხვევაში საქმე გვაქვს პოლიტიკურ ტექსტთან, ხოლო ტ2 ინარჩუნებს ლიტერატურული ტექსტის სტილს. ორივე შემთხვევაში ტექსტურა ეყრდნობა ყველა იმ ძირითად მახასიათებელს, რაც არსებითია აპელაციური ფუნქციისათვის და საფუძველია სარეკლამო ტექსტის სახეობებისათვის.

ბიბლიოგრაფია

- Betscher, Silke** 2013: *Bildmuster - Wissensmuster* Ansätze einer korpusbasierten Visuellen Diskursanalyse. In: Zeitschrift für Semiotik B.35· H 3-4· Roland Rosner u. Stephan Debus (Hg.). Tübingen: Stauffenburg Verlag.
- Brinker, Klaus/Cölfen, Hermann/Pappert, Stefan** 2014: Linguistische Textanalyse. 8., neu bearbeitet und erweiterte Auflage. Grundlagen der Germanistik-29· Berlin: Eich Schmidt;
- Busse, Dietrich/Teubert, Wolfgang** 1994: *Ist Diskurs ein sprachwissenschaftliches Objekt?* Zur Methodenfrage der historischen Semantik. In: Busse, Dietrich/Hermanns, Fritz/Teubert, Wolfgang (Hg.): Begriffsgeschichte und Diskursgeschichte. Methodenfragen und Forschungsergebnisse der historischen Semantik Opladen: Westdeutscher Verlag. S.10-28;
- Faulstich, Werner** 1994: *Grundwissen Medien*· München: Wilhelm Fink Verlag;
- Felder, Ekkehard**
- 2012: *Pragma-semiotische Textarbeit und der hermeneutische Nutzen von Korpusanalysen für die linguistische Mediendiskursanalyse*· In: Felder, Ekkehard / Müller, Marcus / Vogel, Friedemann (Hg.): Korpuspragmatik· Thematische Korpora als Basis diskurslinguistischer Analysen. Linguistik – Impulse und Tendenzen, Bd. 44. Berlin, New York: de Gruyter. S. 115–174;
 - 2015: *Lexik und Grammatik der Agonalität in der linguistischen Diskursanalyse*. In: Kämper, Heidrun/Warnke, Ingo H. (Hg.): Diskurs – Interdisziplinär. Zugänge, Gegenstände, Perspektive. Berlin u.a.: de Gruyter (Diskursmuster – Discourse Patterns 6), SS. 87-121;
- Fühmann, Franz** 1996: *Die dampfenden Häuse der Pferde im Turm von Babel*. Berlin: Kinderbuchverlag;
- Hess-Lüttich, Ernest W.B.** 1992: *Die Zeichen -Welt der multimedialen Kommunikation*. In: Hess-Lüttich E.W.B. (eds) *Medienkultur - Kulturkonflikt*. Opladen: Westdeutscher Verlag GmbH;
- Meier, Stefan/Pentzold, Christian** 2014: *Diskursforschung in den Kommunikations- und Medienwissenschaften*. In: Johannes Angermüller, Martin Nonhoff, Eva Herschinger, Felicitas Macgilchrist, Martin Reisinger, Juliette Wedl, Daniel Wrana, Alexander Ziem (Hg.). Diskursforschung. Ein interdisziplinäres Handbuch. B.1. Theorien, Methodologien und Kontroversen. Bielefeld: transcript. S. 118-129;
- Morchiladze Aka** 2017: *Georgia made by characters. Branding von Gia Bokhua, Kakha Kakhadze und Tako Chabukiani*. Unter URL: <http://www.georgia-characters.com/Concept.aspx>. Georgian National Book Center präsentiert offizielles animiertes Video, erstellt von JWT Metro. Letzter Abruf: 10.10.1917;
- Müller, Marion G.** 2003: *Grundlagen der visuellen Kommunikation*. Theorienansätzen und Analysemethoden. Konstanz: UVK. In: Betscher, Silke 2013: *Bildmuster – Wissensmuster*. Ansätze einer korpusbasierten Visuellen Diskursanalyse. In: Zeitschrift für Semiotik. B.35. H 3-4· Roland Rosner u. Stephan Debus (Hg.). Tübingen: Stauffenburg Verlag;

- Posner, Roland** 1991: *Kultur als Zeichensystem. Zur semiotischen Explikation kulturwissenschaftlicher Grundbegriffe*. In: Aleida Assman und Dietrich Harth (eds.) *Kultur als Lebenswelt und Monument*. Frankfurt/M: Fischer: 37-74;
- Reisigl, Martin/Ziem, Alexander** 2014: *Diskursforschung in der Linguistik*. In: Johannes Angermüller, Martin Nonhoff, Eva Herschinger, Felicitas Macgilchrist, Martin Reisigl, Juliette Wedl, Daniel Wrana, Alexander Ziem (Hg.). *Diskursforschung. Ein interdisziplinäres Handbuch*. B.1. Theorien, Methodologien und Kontroversen. Bielefeld: transcript. 70-110;
- Schöps, Doris** 2013: *Korpusgestützte filmische Diskursanalyse am Beispiel des DEFA-Films*. In: *Zeitschrift für Semiotik*. B.3. H 3-4. Roland Rosner u. Stephan Debus (Hg.). Tübingen: Stauffenburg Verlag;
- Spitzmüller, Jürgen** 2013: *Graphische Variation als Soziale Praxis: eine soziolinguistische Theorie skripturaler 'Sichtbarkeit'*. Berlin·NY: de Gruyter. In: Bateman, John 2013: *Dynamische Diskurssemantik als ein allgemeines Modell der Semiose*. Überlegungen am Beispiel des Films. In: *Zeitschrift für Semiotik*. B.35. H 3-4. Roland Rosner u. Stephan Debus (Hg.). Tübingen: Stauffenburg Verlag;
- Warnke, Ingo** 2002: *Text adieu – Diskurs bienvenue?* Über Sinn und Zweck einer poststrukturalistischen Entgrenzung des Textbegriffs. In: Fix, Ulla/Adamzik, Kirsten/Antos, Georg/Klemm, Michael (Hg.): *Brauchen wir einen neuen Textbegriff? Antworten auf eine Preisfrage*. Frankfurt/M: Lang. S. 125-141;
- Weinobst, Theo** 1949/1976: *aus Lebensläufe*. In: Garbe B. *Experimentelle Texte im Sprachunterricht*. Düsseldorf: Schwann.

დანართი 1

Was ist deutsch?

Kanzlerin Merkels Deutschland von A bis Z:

Artikel 1 Absatz 1 unseres Grundgesetzes:

„Die Würde des Menschen ist unantastbar. Sie zu achten und zu schützen ist Verpflichtung aller staatlichen Gewalt.“ 📖

Bundeswehr, Behindertensport, bohrende Fragen, Brückentag 🗉, Butterbrot, Bratwurst

Christlich-jüdische Tradition, Chorgesang 🎵, Chefin und Chef

Duale Berufsausbildung, Dialekte 🗨️, dichte Fenster

Einigkeit und Recht und Freiheit, Ehrenamt, Ernst des Lebens, Energiewende ⚡, Essenszeiten, Eiche

Föderalismus, freiwillige Feuerwehr 🚒, Flüchtlingshilfe, Familienunternehmen, Frühstücksei, Federbett

Gleichberechtigung 🧑, Gesicht zeigen gegen Hass und Diskriminierung, „Die Gedanken sind frei“, Gardine

Heimat, Handwerk, Hausmannskost 🍲, Helau und Alaaf, Hochdeutsch, Hefeteig

Immervährende Verantwortung Deutschlands für den Holocaust, Integration, Innovation 🔬

Jugend musiziert, Jugend forscht, unabhängige Justiz 🧑, Jahreszeiten

Kommunale Selbstverwaltung, Kirchturm 🏰, Kirchensteuer, Kleingarten, Klatsch und Tratsch, Kartoffel

Lokalzeitung, Lärmschutzverordnung 🗣️, Lutherbibel

Made in Germany, Mitbestimmung, Muttersprache 🗨️, Muslime, Migrationshintergrund, Meisterbrief, Mut zur Lücke – auch in diesem Text

Naturschutz, Nationalmannschaft 🏆, Nachbarschaftsstreit, Neugier

Ordnung, Ökumene, Oktoberfest 🍺, öffentlicher Personennahverkehr

Pressefreiheit, Partner in EU und Nato, Polizei 🚔, Pilze sammeln, Pünktlichkeit, Pflaumenkuchen

Qualitätsarbeit, Quarkspeise, Quasselstrippe 🗣️

Recht und Gesetz, Reformation, repräsentative Demokratie, Reisen 🌍, Rouladen mit Rotkohl

Sicherheit des Staates, Israel ist Staatsräson, soziale Marktwirtschaft, Sportverein, Streitkultur, Schützenverein, Spielzeugeisenbahn, Schwarz-Rot-Gold 🇩🇪

Tarifverhandlungen, Tierschutz 🐝, Tüftler, Tischsitten

Umweltschutz 🌲, Umgehungsstraße, Unordnung

Volkslied, Verkehrssünderdatei, Vorsicht, bissiger Hund, Vollkornbrot 🍞, vierter Stern, Volksparteien, Vielfalt

Wirtschaftswunder 4.0, Wärmedämmung, Weihnachtsgebäck, Windrad, Wandern, Wald 🌲

EXaktes Arbeiten, kein X für ein U vormachen, EXportweltmeister 🏆

Ba**Y**ern 🏰, Wagner in Ba**Y**ereuth

Zweifel, Zoff, Zuversicht, Zusammenhalt 📎

ტაიმერი	გამოსახულება	ვერბალური აღსანიშნი	განმარტება	ინტერნეტვერსია
00:01-00:11	გაშლილი წიგნი	საქართველოს შესახებ თხრობა	დასავლეთ და აღმოსავლეთ საქართველოდ წარმოდგენილი წიგნის ორი გვერდი 9 ფიგურითა და სუანური კოშკის გამოსახულებით	
00:12-00:16	ა	ანბანი	იუნესკოს სიმბოლო - ქვემოდან ზემოთ ანბანის ნიშნების შავ-თეთრი განლაგება ანის მოხაზულობაში - იუნესკოს სიმბოლო	ანბანი/Alphabet
00:17-00:22	ბ	ბასიანი	ბროძოლა - ღამის კლუბი	ბანი/Dachterasse
00:23-00:29	გ	გალაქტიონი	დიდი პოეტი, ეტრატო, მთვარე („მთაწმინდის მთვარე“)	გეორგია/Georgia
00:30-00:34	დ	დმანისელი ჰომინიდები	ანბანის ნიშანში ასახული გათხრების არტეფაქტები და მასალები; უძველესი ევროპელები	დმანისის ადამიანი/Dmanissi Hominine
00:35-00:44	ე	ენგური	შავ ზღვაში ჩამდინარე, რუსეთის მიერ ოკუპირებული აფხაზეთის (გამოსახულებას ემატება ჯაჭვები) საზღვარი	ემოცია/Emotionen
00:45-00:51	ვ	ვაზი	800 წლის ქართული ტრადიცია - მეღვინეობა	ენება/Leidenschaft
00:52-00:59	ზ	ზუგ	ხვალის შემდეგ, ოთხად დაყოფილი ანბანის ნიშნის გამოსახულება ორმაგი სრული ბრუნით, მამაკაცის გამოსახულებით, რომელიც დღისით ქეიფობს, ღამით ისვენებს, ქალს უმღერის, მოგზაურობს, ისვენებს, ინტელექტუალურ შრომას ეწევა	ზღვა/Meer
01:01-01:06	თ	თამარ მეფე	ოქროს ხანაში მართავდა ქვეყანას, იყო ქალი მეფე, მმართველი, მრავალი ბრძოლის გადამტანი	თბილისი/Tbilisi
01:07-01:11	ი	ირეპი	ფიროსმანის ირეპი, პრიმიტივი ზმის შედეგრი	ისტორია/Geschichte
01:12-01:16	კ	კავკასიონი	მდებარეობა: ორ ზღვას შორის, ანბანის ნიშნის შევსება ქვემოდან ზევით, ალპინიზმი, ყველაზე მაღალი ევროპული მწვერვალის (5642 მ) იალბუზის გამოსახულებით, ჩეგეტის	კავკასიონი/Kaukasus

⁵ <http://georgia-characters.com/Concept.aspx>

			მთის საბავირო და დამოუკიდებელი საქართველოს დროშა	
01:17-01:23	ლ	ლელო	ლელობურთი - რაგბი ჩვენი თამაშია!	ლელო/Lelo
01:24-01:31	მ	მედეა	ბერძნული მითოლოგიის ნაწილი, წარმოშობით კოლხი, დღეს დასავლეთ საქართველო; შავ-თეთრი ტალღები, სანაპიროს შუქურა, მედეას ძეგლი საწმისო, აკროპოლისი	მედეა/Medea
01:32-01:41	ნ	ნატერის ხე	წიგნი, ფილმი, სიმღერა და ჯადოსნური სურვილების ხე	ნაცარქექია/Aschenstocherer
01:32-01:44	ო	ოსური	ცეკვა რუსეთის მიერ ოკუპირებული რეგიონიდან; წყვილი მოცეკვავე, რომელიც ქვემოდან ზევით მავთულხლართით იფარება, შესაბამისად, ერთმანეთთან მიმაგალ წყვილს აშორებს	ომი/Krieg
01:45-01:51	პ	პურმარილი	წვეულების ტაბლა, ლურჯი სუფრით	პური/Brot
01:52-01:57	ჟ	ჟურუნტელი	უკავშირდება სასიყვარულო ვნებებს, თან დართული აქვს შესაბამისი ხატები, პეალები, მთვარე და მსგ.	ჟურიამული/Kalamauk, Tumult
01:58-02:02	რ	რუსთაველი	9 საუკუნის უკან დაწერილი ეპოსი, ინსპირირებული საუკუნის მოვლენებით, რუსთაველის გამოსახულება, ვეფხვთან მეზობლი ტარიელის გამოსახულებით	რუსთაველი/Rustaweli
02:03-02:09	ს	საქართველო	მსოფლიო უწოდებს გეორგიას, ხოლო ჩვენ საქართველოს (ყურძენი, ღვინის დოქი, მეცხვარე ბატონი, კაკასიონი, ჯვარი და ბორჯღაღი)	სტალინიზმი
02:11-02:17	ტ	ტყემალი	ქილისა და ბოთლის გამოსახულება, წითელი და მწვანე ტყემლის მჟავე სოუსი, სხვადასხვა ვარიაციაში, საქართველოში	ტყემალი
02:18-02:24	უ	უშგული	ყველაზე მაღალი დასახლება ევროპაში, სვანური კოშკი	უბანი
02:25-02:28	ფ	ფანულია ზაზა	ფანულია, ბურთით და ნახტომით, კარგი ქართველი - ნბა-ს ჩემპიონი	ფიროსმანი
02:29-02:35	ქ	ქრისტე	ნიშანი, რომელიც იკვეთება ჯვარში და წარმოადგენს ქრისტეს, ბოლნური ჯვარი და მაცხოვრის კონტურები, ბორჯღაღი (მზის სიმბოლო)	ქვევრი

02:36-02:42	ღ	ღვინო	შუა საუკუნეებიდან წარმოებული პროდუქცია ქვევრში, ქვევრის ფორმა და ღვინის ფერი	ღვინო
02:43-02:50	ყ	ყინწვისის ანგელოზი	მე-13 საუკუნის ფრესკა, ტაძრის ფრაგმენტი	ყინწვისის ანგელოზი
02:51-02:58	შ	შერეილები	ფილმის ანიმაცია, მითი საბჭოეთიდან გაქცეულების შესახებ	შერეილები
02:59-03:06	ჩ	ჩაკრულო	ფოლკლორი, რომელიც 1977 წელს კოსმოსში გაუშვეს, კოსმოსისა და თანამგზავრის მუსიკალური ნიშნები	ჩაკრულო
03:07-03:12	ც	ცურტაველი	შუშანიკი და გადაშლილი წიგნი, პაგიოგრაფიული ნაწარმოები მე-5 საუკუნიდან, სადაც მოთხრობილია წამებული ქალის შესახებ	ცდა
03:13-03:18	ძ	ძალა ერთობაშია	ქვეყნის დევიზი, ჯარი, ადამიანების ერთობა	ძაფი
03:19-03:24	წ	წუთისოფელი	წამია წუთისოფელი, ქვიშის საათი, რომელიც იცვლის პოზიციას და დღეს ღამე ანაცვლებს	წყალი
03:25-03:32	ჭ	ჭაუჭაუაძე ილია	ერის სუფიერი მამა და ქვეყნის ლიბერალური განვითარების სულის ჩამდგმელი, ილიას ფოტო	ჭარბი
03:33-03:38	ხ	ხრიდოლი	ქართველ სასულიერო პირთა თავდაცვითი საომარი ხელოვნება, ერთგვარი ვერსია ქართული კუნფუსი, შერეილებული მამაკაცები	ხორუმი
03:39-03:47	ჯ	ჯინსების თაობა	თაობა, რომელიც დასავლურ სამოსს, ჯინსებს ატარებდა და ამით გამოხატავდა პროტესტს საბჭოთა რეჟიმის მიმართ, ფონზე საბჭოთა სიმბოლიკა	ჯინსების თაობა
03:48-03:53	ჰ	ა	ანბანის დასასრული და უფრო დიდი დასაწყისი	ჰ

Nino Kimeridze

Multimedia Texts as the Object of Discourse Analysis

Summary

In modern societies communication has acquired particular relevance. As a result, a new tendency in communication studies, viz. multimedia communication studies, has emerged. E.W.B. Hess-Lutich places special emphasis on the studies in question, considering them a part of semiotic field. However, he also admits that studies on the semiotics of multimedia communication do not have a long tradition, since technological progress determines the constant renewal of the object of study (Hess-Lutich 1992-431).

Since any kind of text is created within a particular cultural space, the texture of modern literary as well as non-literary texts is open for any type of signs. The investigation of different types of media reveals the diversity of graphical substratum in the texture of texts, which implies that the approach to be applied should be interdisciplinary. In addition, depending on the features of the context, texts create a corpus, a unity of texts employing various codes; conveying the same modality, the unity in question forms discourse.

In the case of multimedia texts, signs and codes are even more versatile, without the underlying modality they cannot create texture. In the latter signs/images create a visual discourse which is an extension of a verbal one, and whose analysis is based upon a different methodology. Studies of the textures of multimedia nature place discourse linguistics within the framework of discourse semiotics.

By integrating the methodologies for verbal and visual aspects of discourse analysis, the paper aims to show the relevance of graphical substratum in discourse.